

Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w sytuacji bezskuteczności egzekucji wobec spółki

Joanna Iżmańska

1. Wprowadzenie

Odpowiedzialność solidarną członków zarządu za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w przypadku bezskuteczności egzekucji wobec spółki określa art. 299 § 1 k.s.h.¹. Odpowiedzialność ta ma charakter subsydiarny, co oznacza, że odpowiedzialność członków zarządu aktualizuje się dopiero wówczas, gdy egzekucja wobec spółki okaże się bezskuteczna. Wobec solidarnego charakteru odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki w przypadku dochodzenia wierzytelności na podstawie art. 299 k.s.h. wierzyciel uprawniony jest do wytoczenia powództwa o zapłatę zarówno wobec jednego z członków zarządu, jak również wobec wszystkich członków zarządu solidarnie. Natomiast w przypadku zaspokojenia wierzyciela wyłącznie przez jednego członka zarządu nabywa on w stosunku do pozostałych członków zarządu roszczenie regresowe (tzw. roszczenie zwrotne)².

¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r. nr 94 poz. 1037 ze zm.).

² K. Osajda, *Niewypłacalność spółki z o.o. Odpowiedzialność członków zarządu wobec jej wierzycieli*, wyd. 1, LexisNexis, Warszawa 2014, s. 184.

2. Przesłanki odpowiedzialności członków zarządu

Na przestrzeni lat zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie ścierały się różne poglądy w zakresie ustalenia charakteru omawianej odpowiedzialności członka zarządu określonej w art. 299 § 1 k.s.h.³ Niemniej, w ślad za uchwałą Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r., jako dominujący przyjmuje się pogląd o odszkodowawczym charakterze odpowiedzialności członków zarządu⁴. Przeciwnicy poglądu odszkodowawczego charakteru odpowiedzialności członków zarządu wskazują, że „jest to rodzaj odpowiedzialności gwarancyjnej”⁵. Przyjęcie odszkodowawczego charakteru odpowiedzialności nie wpływa jednak na obciążenie wierzyciela ciężarem dowodzenia ziszczenia się przesłanek ogólnej odpowiedzialności odszkodowawczej, takich jak: szkoda, wina członka zarządu czy związek przyczynowy pomiędzy zawinionym działaniem lub zaniechaniem członka zarządu a szkodą wierzyciela⁶. W konsekwencji już chociażby z tego względu uzasadniony staje się wieloletni spór w doktrynie w zakresie próby ostatecznego rozstrzygnięcia charakteru omawianej odpowiedzialności⁷.

Biorąc pod uwagę brak konieczności wykazywania przez wierzyciela szeregu okoliczności statuujących ogólne zasady odpowiedzialności odszkodowawczej, takich jak szkoda i jej wysokość, można więc stwierdzić, że norma zawarta w art. 299 k.s.h. ukształtowała pozycję wierzyciela niewątpliwie w sposób dość uprzywilejowany pod względem

³ M. Dumkiewicz, A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, komentarz do art. 299 k.s.h.

⁴ Ibidem.

⁵ M. Król-Gajewska, A. Wywrzykowska, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Zagadnienia praktyczne*, wyd. 4, Difin, Warszawa 2012, s. 137.

⁶ W. Orzewski, *Odpowiedzialność wspólników i członków organów spółek osobowych i kapitałowych czyli jak bezpiecznie zarządzać spółką*, Gdańsk 2006, s. 64.

⁷ M. Dumkiewicz, A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, art. 299 k.s.h.

rozkładu ciężaru dowodowego. Z omawianego przepisu wynika bowiem domniemanie wystąpienia zarówno szkody po stronie wierzyciela (w kwocie niewyegzekwowanego zobowiązania⁸), jak i winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o upadłość we właściwym czasie⁹. Tym samym w procesie o zapłatę wytoczonym przeciwko członkowi zarządu na podstawie art. 299 k.s.h. wierzyciel zobowiązany jest do wykazania niewielu, bo *de facto* wyłącznie trzech okoliczności, tj.:

- istnienia zobowiązania niezaspokojonego przez spółkę;
- bezskuteczności egzekucji wierzytelności przysługującej przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością;
- sprawowania przez pozwanego funkcji członka zarządu w okresie istnienia zobowiązania spółki – choć w tym zakresie zauważyć można rozbieżność w orzecznictwie¹⁰.

Nie ulega wątpliwości, że kluczową przesłankę z punktu widzenia zaktualizowania się omawianej odpowiedzialności stanowi wykazanie bezskuteczności egzekucji wobec spółki. Warto jednak wskazać, że w tym zakresie sytuacja dowodowa wierzyciela nie jest nazbyt utrudniona.

Prima facie mogłoby się wydawać, że odpowiedzialność członka zarządu aktualizuje się dopiero z chwilą uzyskania przez wierzyciela postanowienia komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec spółki z uwagi na jego bezskuteczność. Nic bardziej mylnego. Jak wynika bowiem z ugruntowanego na przestrzeni lat stanowiska judykatury, w sytuacji istnienia obiektywnie dostrzeganych okoliczności wskazujących na brak celowości prowadzenia przeciwko spółce postępowania egzekucyjnego, z uwagi na oczywisty brak majątku spółki, wierzyciel nie jest zobowiązany do faktycznego wszczęcia postępowania egzekucyjnego i uzyskania rzeczonoego postanowienia

⁸ Postanowienie SN z 2 sierpnia 2023 r., II USK 44/23, LEX nr 3590552.

⁹ M. Dumkiewicz, A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, art. 299 k.s.h.

¹⁰ Wyrok SA w Poznaniu z 26 lutego 2015 r., I ACa 1174/14, LEX nr 2405146.

komornika¹¹. W konsekwencji analiza praktyki orzeczniczej potwierdza, że w zakresie dowodzenia przez wierzyciela zmateriałizowania się omawianej przesłanki za wystarczające uznaje się przedstawienie przez wierzyciela jakiegokolwiek dowodu (a więc niekoniecznie postanowienia komornika), z którego wprost wynika brak realnej możliwości uzyskania zaspokojenia wierzyciela ze składników majątku spółki. Takim dowodem może być chociażby bilans spółki czy postanowienie oddalające wniosek o ogłoszenie upadłości¹². W orzecznictwie przyjmuje się więc, że

istota przesłanki bezskuteczności egzekucji w rozumieniu art. 299 k.s.h. nie ogranicza się wyłącznie do negatywnego rezultatu zakończonego postępowania egzekucyjnego, ale polega także na wykazaniu, że stan majątkowy spółki nie pozwala na zaspokojenie jej wierzyciela, o czym wierzyciel może powziąć wiadomość także w inny sposób¹³.

Powyższe stanowisko należy uznać za prawidłowe, bowiem uzależnienie możliwości wytoczenia powództwa przeciwko członkowi zarządu od uprzedniego uzyskania postanowienia komornika o umorzeniu egzekucji prowadziłoby *de facto* każdorazowo do uwarunkowania rzeczono-powództwa od uprzedniego uzyskania konkretnego rozstrzygnięcia (tj. postanowienia komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego), a tym samym od każdorazowej konieczności jego wszczęcia – również w sytuacji oczywistej niecelowości. W konsekwencji, mimo że postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec spółki zdaje się najlepszym środkiem dowodowym w procesie przeciwko członkowi zarządu, nie jest to jedyny dowód, za pomocą którego wierzyciel może skutecznie wykazać zmateriałizowanie się kluczowej przesłanki, tj. bezskuteczności egzekucji. Stanowisko judykatury aprobuje brak uwarunkowania wytoczenia powództwa przeciwko

¹¹ Wyrok SN z 25 marca 2015 r., II CSK 402/14, LEX nr 1657663.

¹² Wyrok SN z 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, LEX nr 82131.

¹³ Wyrok SA w Białymstoku z 11 sierpnia 2016 r., I ACa 233/16, LEX nr 2115459.

członkowi zarządu od uprzedniego wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez organ egzekucyjny należy uznać za logicznie poprawne i dość korzystne, chociażby z czysto finansowego punktu widzenia. Brak konieczności przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego, którego bezskuteczność jest z góry wiadoma, pozwala uchronić wierzyciela przed zbędnym generowaniem kosztów takiego postępowania. Niemniej z punktu widzenia wierzyciela decydującego się na wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec spółki istotne jest, że wszelkie koszty postępowania egzekucyjnego zakończonego wydaniem postanowienia o bezskuteczności egzekucji wobec spółki podlegają możliwości ich dochodzenia w ramach wytoczonego powództwa przeciwko członkowi zarządu zgodnie z art. 299 k.s.h. Powyższe wprost wynika z Uchwały Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006 r., w której to SN jednoznacznie wskazał, że

odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego umorzonego z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki ustawowe od należności głównej¹⁴.

Zatem mimo wielu oczywistych korzyści wiążących się z brakiem faktycznego wszczynania postępowania egzekucyjnego wobec spółki, takie rozwiązanie należy traktować jako wyjątek od reguły. Wyjątek występujący wyłącznie w sytuacji oczywistej niecelowości wszczynania postępowania egzekucyjnego. Należy bowiem pamiętać, że wierzyciel nie zawsze będzie posiadał pełne informacje dotyczące faktycznego majątku spółki i poszczególnych jego składników. Przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wraz z jednoczesnym zgłoszeniem wniosku o poszukiwanie majątku dłużnika (tu: spółki), zwiększa szanse skierowania postępowania egzekucyjnego faktycznie względem całego majątku spółki.

¹⁴ Uchwała SN z 7 grudnia 2006 r., III CZP 118.06, LEX nr 203871.

Działania podjęte przez organ egzekucyjny skupiające się wokół poszukiwania majątku spółki mogą zatem realnie doprowadzić do odnalezienia składników majątku, które dotychczas były wierzycielowi nieznane. Powyższe jest o tyle istotne, że zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z 20 października 2005 r.,

jeżeli spółka posiada majątek, z którego może być zaspokojone roszczenie wierzyciela, nie zachodzi potrzeba subsydiarnego zaspokajania się wierzyciela z majątku członka zarządu spółki. W takim wypadku art. 299 k.s.h. nie przyznaje wierzycielowi legitymacji do wytoczenia powództwa przeciwko członkowi zarządu spółki¹⁵.

Kluczową przesłankę odpowiedzialności na gruncie art. 299 k.s.h., tj. bezskuteczność egzekucji, należy zatem ściśle rozumieć jako „stan, w którym pozostały niezaspokojone zobowiązanie, których nie można wyegzekwować od samej spółki¹⁶”. Niemniej w procesie wytoczonym przeciwko członkowi zarządu na wierzyciela nie spoczywa obowiązek wykazania przeprowadzenia egzekucji z całości majątku spółki. Ciężar dowodowy w zakresie braku ziszczenia się kluczowej przesłanki, tj. wykazanie, że względem spółki przeprowadzono egzekucję z niepełnego jej majątku, każdorazowo spoczywa na pozwanym członku zarządu.

W kontekście analizy rozkładu ciężaru dowodowego kluczowy jest również brak konieczności dowodzenia przez wierzyciela wymagalności roszczenia w dacie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu¹⁷. Mimo że na przestrzeni lat można było zauważyć rozbieżne stanowiska orzecznicze w tym zakresie¹⁸, ostatecznie jako stanowisko

¹⁵ Wyrok SN z 20 października 2005 r., II CK 152/05, LEX nr 164198.

¹⁶ A. Mariański, A. Karolak, *Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o.*, Warszawa 2006, s. 28.

¹⁷ Wyrok SN z 11 lutego 2010 r., I CSK 269/09, LEX nr 583723.

¹⁸ D. Kucharski, *Odpowiedzialność członków zarządów spółek z o.o. za zobowiązania spółki jeszcze niewymagalne w czasie pełnienia przez nich funkcji członków zarządu*, LEX 2022.

dominujące należy przyjąć uzależnienie odpowiedzialności członka zarządu od samego faktu istnienia podstawy zobowiązania w dacie pełnienia przez niego rzeczonych funkcji. Powyższe niezależne jest od daty wymagalności roszczenia. W konsekwencji dla możliwości przypisania członkowi zarządu odpowiedzialności za zobowiązania spółki miarodajne jest już samo istnienie zobowiązania w dacie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu, tj. moment powstania zobowiązania¹⁹. Argumentując za powyższym, Sąd Najwyższy wskazał, że

objęcie odpowiedzialnością danego członka zarządu lub likwidatora wszystkich zobowiązań spółki, których podstawa istniała w czasie sprawowania przez niego funkcji, a więc także zobowiązań jeszcze wtedy niewymagalnych, jest uzasadnione tym, że ogłoszenie upadłości, o które członek zarządu lub likwidator powinien wystąpić w celu przeciwdziałania bezskuteczności egzekucji, spowodowałoby wymagalność także zobowiązań niemających dotychczas takiej cechy²⁰.

3. Uwolnienie się od odpowiedzialności przez członka zarządu

Mimo że norma określona w art. 299 k.s.h. ukształtowała pozycję wierzyciela w sposób dość uprzywilejowany względem członka zarządu, przepis ten przewiduje kilka możliwości uwolnienia się przez członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki. W tej sytuacji jednak konieczność wykazania okoliczności stanowiących podstawę uwolnienia się przez członka zarządu od omawianej odpowiedzialności spoczywa właśnie na pozwanym. W konsekwencji celem uwolnienia się od omawianej odpowiedzialności powstaje konieczność

¹⁹ Wyrok SN z 25 lutego 2010 r., V CSK 248/09, LEX nr 578077.

²⁰ Ibidem.

wykazania przez pozwanego (tu: członka zarządu) jednej z przesłanek egzoneracyjnych wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., tj.:

- wykazanie, że pozwany członek zarządu we właściwym czasie dokonał zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub w tym samym czasie wydano postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu;
- wykazanie, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie nastąpiło z winy pozwanego członka zarządu;
- wykazanie, że pomimo niezgłoszenia przez pozwanego członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydania postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzenia układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu wierzyciel nie poniósł szkody.

W kontekście pierwszej z wyżej wymienionych przesłanek egzoneracyjnych kluczowe znaczenie ma analiza obowiązku spoczywającego na członkach zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością określonego w art. 21 p.u.²¹, tj. skuteczne zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Zgodnie z art. 21 p.u. członek zarządu zobowiązany jest do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki nie później niż w terminie 30 dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości. Zgodnie zaś z art. 10 p.u.²² upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny, tj. jeżeli utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych oraz gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający 24 miesiące²³. W konsekwencji dla wykazania pierwszej z omawianych przesłanek istotne

²¹ Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2003 r. nr 60 poz. 535 ze zm.), art. 21.

²² Ibidem, art. 10.

²³ Ibidem, art. 11.

znaczenie ma ustalenie wykładni terminu „właściwego czasu” do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 15 marca 2018 r.,

właściwy czas w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. to chwila, w której wprowadzie wszystkich wierzycieli nie da się już zaspokoić, ale istnieje jeszcze majątek spółki pozwalający na co najmniej częściowe zaspokojenie jej wierzycieli w postępowaniu upadłościowym²⁴.

Ostatecznie w orzecznictwie przyjmuje się, że rozumienie „właściwego czasu” należy sprowadzać do chwili, kiedy wiadomo, że spółka nie będzie już w stanie spłacić swoich długów, przy czym stanem tym nie będzie krótkotrwałe, wynikające z przejściowych trudności wstrzymanie płacenia długów²⁵. W kontekście dowodzenia rzeczonej przesłanki egzoneracyjnej należy jednak pamiętać, że pod uwagę nie będą brane wnioski o ogłoszenie upadłości niewywołujące skutków prawnych, np. podlegające zwrotowi, jak również wnioski złożone w sytuacji, gdy spółka stała się już całkowicie niewypłacalna, tj. nie dysponuje już żadnym majątkiem. Zdaniem Sądu Najwyższego

czasem właściwym do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. jest czas, gdy wprowadzie dłużnik spłaca jeszcze niektóre długi, ale wiadomo już, że ze względu na brak środków nie będzie mógł zaspokoić wszystkich swoich wierzycieli. Czasem właściwym nie jest więc dopiero czas, gdy dłużnik przestał już całkowicie spłacać swoje długi i nie ma majątku do ich zaspokojenia²⁶.

Drugą przesłankę, zmierzającą do uwolnienia członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki, stanowi wykazanie przez pozwanego członka zarządu, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy. W tym miejscu należy podkreślić,

²⁴ Wyrok SN z 15 marca 2018 r., III CSK 398/16, LEX nr 2490898.

²⁵ Wyrok SN z dnia 23 czerwca 2004 r., V CK 539/03, LEX nr 145307.

²⁶ Wyrok SN z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 480/13, LEX nr 1496280.

ze art. 299 k.s.h. przewiduje domniemanie winy członka zarządu w braku zgłoszenia rzeczonego wniosku o upadłość. W judykaturze wskazuje się, że celem wykazania przez członka zarządu braku winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość członek zarządu powinien dążyć do wykazania swojej staranności w działaniu oraz do udowodnienia, że uchybienie określonemu obowiązkowi, o którym mowa w art. 21 p.u., było od niego niezależne²⁷. W praktyce dość częstym sposobem wykazania przez członka zarządu braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości jest podnoszenie twierdzeń, że w ramach wewnętrznych ustaleń członkowie zarządu zastosowali rozdział obowiązków, w konsekwencji czego niektórzy z nich w rzeczywistości nie zajmowali się kwestiami finansowymi spółki. Bogata praktyka orzecznicza potwierdza jednak, że taka linia obrony przyjęta przez pozwanego członka zarządu z góry skazana jest na niepowodzenie. Jak bowiem wynika z ugruntowanego na przestrzeni lat orzecznictwa, rozdział czynności pomiędzy członkami zarządu ma znaczenie wyłącznie wewnątrzorganizacyjne. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 9 grudnia 2010 r.,

odpowiedzialności członka zarządu nie uchyla umowa łącząca członków zarządu co do sposobu kierowania sprawami spółki, w szczególności ustalony umownie podział czynności. Tego rodzaju umowa ma znaczenie tylko wewnątrzorganizacyjne. Przepis art. 299 k.s.h., chroniący interes wierzycieli, ma charakter bezwzględnie obowiązujący i nie może być pozbawiony skuteczności przez porozumienie współników. Tylko taka sytuacja faktyczna, która rzeczywiście, obiektywnie, uniemożliwia uczestniczenie w czynnościach zarządzania, może uzasadniać wniosek o istnieniu okoliczności przewidzianych § 2 tego artykułu, uwalniających członka zarządu od odpowiedzialności, i nie może wyłączyć odpowiedzialności członka zarządu wobec wierzycieli, wynikającej z ustawy. Pełnienie funkcji członka zarządu oznacza ustawowy obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego, o ile powstaną do tego

²⁷ Wyrok SA w Szczecinie z dnia 28 marca 2019 r., III AUa 536/18, LEX nr 2776060.

warunki, a odpowiedzialność odszkodowawczą za naruszenie tego obowiązku członkowie zarządu ponoszą wówczas, gdy egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna²⁸.

W tym miejscu warto wskazać, że zgodnie ze stanowiskiem judykatury do wyłączenia winy członka zarządu za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości prowadzić może również zawieszenie członka zarządu w czynnościach²⁹. Powyższe należy uznać za uzasadnione, bowiem oczywistą konsekwencją zawieszenia członka zarządu w czynnościach jest tymczasowy brak prawa reprezentacji spółki oraz tymczasowy brak możliwości prowadzenia jej spraw³⁰. W konsekwencji zawieszony członek zarządu nie będzie również posiadał uprawnień do pozyskiwania bieżących informacji w zakresie kondycji finansowej spółki³¹.

W kontekście trzeciej przesłanki uwalniającej członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki, tj. wykazania, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydania postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzenia układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu wierzyciel nie poniósł szkody, kluczowym jest „wykazanie, że w postępowaniu upadłościowym lub naprawczym wierzyciel nie zostałby zaspokojony nawet wtedy, gdyby postępowanie upadłościowe wdrożono wcześniej”³². Powyższe zakłada więc wykazanie, że nawet w sytuacji, gdyby pozwany członek zarządu w stosownym terminie złożył wniosek o ogłoszenie upadłości czy też w stosunku do spółki wszczęto by postępowanie upadłościowe, wierzyciel nie uzyskałby w tym postępowaniu zaspokojenia swojej należności ze względu na brak wystarczającego majątku spółki.

²⁸ Wyrok SN z 9 grudnia 2010 r., III CSK 46/10, LEX nr 970080.

²⁹ Wyrok SR w Toruniu z 18 października 2023 r., V GC 336/23, Legalis nr 3026527.

³⁰ M. Baszczyk, *Skutki zawieszenia członka zarządu spółki kapitałowej*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 8, s. 13–18.

³¹ Wyrok SR w Toruniu z 18 października 2023 r., V GC 336/23, Legalis nr 3026527.

³² W. Orzewski, *Odpowiedzialność wspólników i członków organów spółek osobowych i kapitałowych, czyli jak bezpiecznie zarządzać spółką*, Gdańsk 2006, s. 72.

4. Wnioski

Powyższe rozważania potwierdzają, że odpowiedzialność członka zarządu określona art. 299 k.s.h. nie ma charakteru absolutnego. Jest ograniczona ramami przewidzianymi w omawianym przepisie. Co więcej, mimo że w procesie wytoczonym przeciwko członkowi zarządu norma określona w art. 299 k.s.h. ukształtowała pozycję wierzyiciela w sposób dość uprzywilejowany, odpowiedzialność pozwanego członka zarządu może zostać wyłączona prostym przeciwdowodem wskazującym spełnienie się jednej z powyżej omówionych przesłanek egzoneracyjnych.